

СКЛАДАНЬЕ БІБЛІОГРАФІЧНАГА АПІСАНЬЯ. (ВІТРИМКА).

I. пры наянасці чатырох і болей аутарау выбіраецца спосаб запісу над заглавіям.

II. над загаловак калектыўнага аутара б/гр. запіс складаецца на наступныя віды афіцыйных выданняў:

Указы Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР і савянскіх рэспублік.

Пастановы і звароты ЦК КПСС і г.д.

Рэзалюцыі, стэнаграфічныя справаздачы і інш. афіцыйныя матэрыялы

(акрамя зборнікаў гэтых матэрыялаў) з'ездаў, пленумаў і сясій.

Праграмы і статуты КПСС, ВЛКСМ і г.д.

ЗАГАЛОВАК

У Загаловак не ўключаюцца звесткі пра вучоную ступень, вучонае, ганаровае, альбо вайсковае званне аутара, пра яго прыналежнасць да таго ці іншага навуковага таварыства і г.д.

2. Калі у выданні прозвішча дзвух аутарау-цесак дано ва множным ліку, у загаловак запісваюць прозвішча і ініцыялы кожнага аутара.

У выданні:

У загаловак:

Л і Б Нікіціны.

Нікіціна Л.А., Нікіцін Б. П.

3. Пры наянасці трох аутарау у загаловак прыводзяць аднаго з дадзанаўнем слоў "і інш."

4. Найменшыя вярхоўных органаў дзяржаўнай і ўпраўлення ў загаловак прыводзяць у інверсІраванай форме, на першае месца заўжды выносіцца назва краіны (рэспублікі).

Літ. ССР Савет Міністраў.

БІБЛІОГРАФІЧНАЕ АПІСАНЬЕ КНІГІ.

а) АДНАТОМНАЕ ВYДАНЬЕ.

Схема манаграфічнага апісанья аднатомнага выдання.

Загаловак. Асноўнае заглавіе: Звесткі якія тычацца да заглавія. Першыя звесткі аб адказнасці; Наступныя звесткі аб адказнасці. — Звесткі пра выданне. — першае месца выдання; Наступнае месца выдання: Выдавецтва, дата выдання. — Аб'ём: Ілюстрацыі + Суправадзальны матэрыял — (Асноўнае заглавіе серыі: Звесткі якія тычацца да заглавія серыі; № выуска серыі). — Увага. — І В. Цана, Тираж.

АСНОУНАЕ ЗАГЛАВІЕ.

1. Калі твор мае другое заглавіе аб'яднанае саюзам "альбо", "или" (так званыя альтэрнатыўнае заглавіе), яны абедзве прыводзяцца у апісаньні у якасьці адзінага асноўнага заглавія. Кожнае з гэтых заглавіяў запісваець з вялікай літары.

2. Калі указана некалькі заглавіяў, за асноўнае прымаець тэматычнае заглавіе, альбо заглавіе вызначанае паліграфічным чынам.

3. Калі няма паліграфічна вызначанага заглавія, у якасьці асноўнага заглавія прыводзяць заглавіе ўказанае першым.

4. Даты якія тычацца да асноўнага заглавія, але ня зьвязаныя зь ім граматычна прыводзяць у апісаньні праз коску.

Рабочая энцыклапедыя, 1928-1980г.г.

Коску ня ставяць, калі даты узяты у дужкі, альбо граматычна зьвязаны з заглавіем.

ЗЬВЕСТЫ АБ АДКАЗНАСЬЦІ.

1. Адказныя асобы: аўтары, рэдактары, складальнікі, мастакі і г.д.

Напрыклад:

Зямная цялыня: Бел. казкі: Дзеля малоды узросту/ Запіс і апрацоўка М. Анісімкавай.

Дзяржаўны Рускі музей, Ленінград: Жываніс XII-нач.ХХст./ Слад і аут уступіт. артыкула В.А. Пушкарчу.

Робер А.-М. Чужыя сьпісы: Раман./Нэр з фр.Н. Кудраўцавай; Прадмова Л. Васільевай.

2. Пры наяўнасьці 5-ці і больш аўтараў указваюць 3 з дадаткам слова "і інш". Кніга у такім выадку запісваецца над заглавіем.

Напрыклад:

Мікрасхемы і іх прымяненьне: (Даведкавы дапаможнік.)/ В.А.Батура, В.Н.Веніямінаў, В.Г.Кавалеў і інш.

ВОБЛАСЬЦЬ СЕРЫІ.

1. Калі серыя падзяляецца на падсерыі, у якасьці асноўнага заглавія запісваюць заглавіе серыі і падсерыі падзяляя іх кропкай.

АСАБЛІВАСЬЦІ СКЛАДАНЬНЯ ВІДЛІГАГРАФІНАГА АПІСАНЬНЯ АСОБНЫХ ВІДАУ АДНАТОМНЫХ ВІДАНЬНЯУ.

ЗБОРНІК ЗА АГУЛЬНЫМ ЗАГЛАВІЕМ.

1. На зборнік зь агульным заглавіем зьмяшчаюць асобныя

твори, уривки, альбо фрагменти твору, виказаньяу одного аутара, складаюць аписанье над імем гэтага аутара (незалежна ад наянасці альбо адсутнасці аутарскага афармленья зборніка). На тых жа правілах складаюць аписанье на зборнік твору напісаных у сааутарстве.

Напрыклад:

Ленін У.І. Зборнік твору У.І. Леніна: Дзеля навучэнцаў сярэд. шк., сярэд. шк. і сярэд. спец. навуч. устаноў. — 6-е выд. — Мн.: Польша, 1984 — 447с.

РАСКРЫЦЬ ЗМЕСТА ЗБОРНІКА ЗЬ АГУЛЬНЫМ ЗАГЛАВІЕМ.

Толстой А.К. Князь серебряный — Л.: Лениздат, 1983 — 512с. —
Содерж.: Князь Серебряный: Роман; Посадник: Драма; Стихотворения,
былины, баллады; Избранные письма.

Можна пералічыць раздзелы, над іх назвы характэрныя змест выдання. Назвы раздзелаў надзяляюць адзін ад аднаго кропкай з коскай.

Лирика Востока: Переводы / Сост. и вступ. ст. М.А. Курганцева — М.: Правда, 1983 — 487с.: ил. — В содерж. разд.: Из арабской поэзии; Из персидской поэзии; Из индийской поэзии.

2. Можна пералічыць Імёны аутараў і іх творы у аписаньи зборніка розных аутараў. Групы звестак аддзяляюць адзін ад аднаго кропкай, назвы некалькіх твору аднаго аутара аддзяляюць кропкай з коскай.

Шествие в пасмурный день: / Сб. рассказов. / Пер. с яп. / Вступит. ст. В. Гривнина — М.: Радуга; 1985 — 212с. — В содерж.: Пляска смерти; Шествие в пасмурный день / К. Хаяси. Светлячки / Е. Ота. Ледяные цветы / Т. Хара

ЗБОРНІК БЕЗ АГУЛЬНАГА ЗАГЛАВІЯ.

1. На зборнік без агульнага заглавія, змяшчаючы творы аднаго аутара аписанье складаюць над імем гэтага аутара. У вобласці заглавія і звестак аб адказнасці прыводзяць заглавія асобных твору. Групы звестак аддзяляюць кропкай з коскай.

Дастаеўскі Ф.М. Бедныя людзі: Роман; Двадзік: Цецярбургская паэма.

2. На зборнік без агульнага заглавія, змяшчаючы творы розных аутараў, аписанье складаюць над імем аутара зазначанага на тытульным лісьце першым. У звестках аб адказнасці яго імя цаутараюць.

ЛІСТЫ. ЦЕР АПІСКА.

1. На лісты адной асобы да другой альбо некалькім асобам складаюць аписанье над імем аутара лістоў.

- 2 На збор лістоў больш трох асобаў да аднаго альбо некалькі адрасаў, альбо перапіску паміж імі складаець апісаньне над загавіем.

ПЕРАПРАЦОВКА, ПЕРАКАЗ, ІНСЦЫНІРОВАКА.

1. Запіс складаецца над імем аўтара арыгінальнага твора.

Гюго В. Козетта: Отрывок из романа "Отверженные" / Сокр. пер. и обраб. для детей Н.С. Шер; Рис В.Петровой, Л.Петрова — М.: Дет лит., 1983. — 52с. :ил.

2. Калі апрацоўка настолькі значна, што істотна зьмяніўся характар і зьмест арыгінала твора, апісаньне робіцца над імем аўтара перапрацоўкі.

ТВОР НАРОДНАЙ ТВОРЧАСЬЦІ.

1. На яго складаець апісаньне над загавіем.

2. У звестках аб адназначыці рэкамендуецца ўказваць імя аўтара апрацоўкі, пераказа, складальніка, альбо зьбіральніка твораў народнай творчасці, не залежна ад месца прывядзеньня гэтых звестак у выданьні.

ЭЦЫКЛЯПЕДЫЯ, ДАВЕДНІК, СЛОУНІК.

1. Складаець апісаньне над загалоўкам зьмяшчальчым імя аўтара, там, дзе на цітульным лісьце ёсьць аўтар.

Насовіч І.І. Слоўнік беларускай мовы...

Француск Скарына і яго час: Эцыклаледычны даведнік — Мн.: БСЭ, 1988 — 608с.

БІБЛІЯГРАФІЧНАЕ ВІДАЊНЕ.

1. Апісаньне складаець над загавіем. У звестках аб адназначыці ўказваець найменьне бібліятэкі.

Мангышлан: Бібліягр. наказ./ Дзярк. б-на Каз.ССР ім А.С.Пушкіна
Склад.: К.Ш.Бекмухамедаў, Г.П.Барэзіна; пад. рэд. В.В.Андроніава. —
Алма-Ата: Казахстан, 1983 — 174с. — Імян. наказ.: с.162 — 172.

ІМАТЭСМНАЕ ВІДАЊНЕ.

1. На яго складаець зводнае апісаньне. Звесткі дзеля агульнай часткі як правіла даюць на першаму тому.

Толстой А.К. Произведения: В 2-х т./ Вступ. ст. и примеч И.Г. Ямшольского — М.: Худ. лит., 1981 — 2т.

Т.1: 1930 — 1840.

Т.2: 1841 — 1850.

Альбо:

КСС аб культурна-асветніцкай рабоце: Зб. дакументаў — 3-е
выд., дац. — Мн.: Польша, 1981. — (У дамагоу сел. клуб работніку.)

Т.1. — 136с. — (...; № 8).

Т.2. — 150с. — (...; № 9).

Сначатку апісальне тое ж, што і дзеся аднагомінаў.

А потым спецыфікацыя:

Вобласць заглаўі і звестак аб адказнасці.

: Асноўнае заглаўіе.

: Звесткі, што тычацца да заглаўія.

/ Звесткі аб адказнасці.

Вобласць выданья.

Звесткі аб выданні.

Вобласць выхадных дадзеных.

. Дата выданья.

Вобласць колькастнай характарыстыкі... і гд. як у апісанні адна-
гомінага выданья.

. Тыраж.

І. Спецыфікацыя запісваецца насля агульнай часткі з новага радка
альбо у надбор. (~~з адъядзяленнем кожных звестак адна ад адной
кромкай з коскай.~~) Тады паміж агульнай часткай і спецыфікацыяй ставіцца
у надбор раім запісваецца спецыфікацыя прыведзеная у скарачанай форме,
напрыклад: Т.1-8

Прыклады.

Т.4: Аднапавярковая Амерыка; Тоня, Нарысы.

Альбо:

Т.8: Электрадынаміка суцэльных сродкаў — 2-е выд., перапрац. і дац.

Стаднік І.Ф. Збор твораў: У 4 т/ Уступ арт. Ю. Селязнева — М.:

Мал гвардыя, 1982-1985.

Т.1: Людзі не анёды: Раман. — 1982 — 446с, 1л. карт.

Т.2: Аповесці — 1983 22 574с.

Т.3: Вайна: Раман — 1984 — 459с.

Т.4: Вайна, кн. 3. Расказы; Горкі хлеб іосціны: Драма; Публіцыстычныя
артыкулы — 1985 — 462.

2. Звесткі пра кожны том могуць прыведзены з новага радка альбо у
надбор (з адъядзяленнем кожных звестак адна ад адной кромкай з
коскай.)

працяг

3. На асобны том можа быць складзена манאграфічнае апісаньне, дзе у якасьці асноўнага заглавія прыводзяць агульнае заглавіе шматтомнага выданьня, нумар тома і яго прыватнае заглавіе (калі яно маецца). Усе звесткі аддзяляюць адна ад адной кропкамі.

Серафімовіч А.С. Творы. У 2т. Т.2/ Мал Н. Ляміна -- Мн.: Маст.літ., 1985 -- 495с.

4. У апісаньні шматтомнага выданьня, таму якога напісаны рознымі аўтарамі у якасьці першага элементу аб'раецца заглавіе.

БІБЛІАГРАФІЧНАЕ АПІСАЊНЕ СКЛАДАНАЙ ЧАСТКІ ДАКУМЕНТА (КНІГІ, ПЭРЬЯДНІКАГА ВІДАЊНЯ І Г.Д.).

СХЕМА АНАЛІТЫЧНАГА БІБЛІАГРАФІЧНАГА АПІСАЊНЯ.

Звесткі аб складанай частке выданьня // Звесткі пра выданьне у якім зьмешчана складаная частка. -- Увагі.

1. У звестках, якія тычацца дазаглавія, рэкамендуецца прыводзіць звесткі пра выгляд матэрыяла, напрыклад "Дыскус.", "Наведамі.", "Перадача настановы"

2. Звесткі могуць быць сфармуляваны на падставе (на аснове) аналізу матэрыялау

Напрыклад:

Сучасная проза: праўда і праўдападобенства: [Дыскус.]

3. У звестках аб аб'ёме зазначаць старонкі на якіх зьмешчана складаная частка.

4. Пры неабходнасьці складаюць апісаньне на асобных матэрыялах, апублікаваньня пад абагульняючым заглавіем. Абагульняючае заглавіе можа быць указана у вобласьці серыі.

Мінскін Б. Вяз гульні няма дзяцінства // Нар. асвета--адукацыя -- 1985 -- №8 -- с 58-59 -- (Выхаваньне навучэнцаў -- комплексны падыход).

ПРИКЛАДЫ БИБЛИОГРАФИЧНЫХ ЗАПИСАУ КНИГ, СЕРИЯЛЬНЫХ ВЫДАНИЯУ І ІХ
СКЛАДАНЫХ ЧАСТАК.

КНИГА.

АДНАТОМНАЕ ВЫДАНИЕ.

над іменем індывідуальнага аўтара.

Пушкин А.С. Борис Гобунов: Трагедия / После сл.
и примеч. Д. Благого; Грав В. Фаворского. — М.: Д
Лет. лит.: 1981. — 128с.: ил. — (Шк. бка: Для сред. ш
шк.)

Гвоздева А. Колокола истории: О творчестве
Н. Задорного. — М.: Сов. писатель, 1984. — 286с.

Граповский Т.С. Тайна земных катастроф: Учеб.
для сред. спец. учеб. заведения. — М.: Легпром-
бытиздат, 1985. — 152с.: ил. — (Для техникумов.)

Книга трох аўтарау.

Мовнин М.С. и др. Основы технической меха-
ники: Учеб для технол. машиностроит спец. тех-
никумов / М.С. Мовнин, А.Б. Израэлит, А.Г. Ру-
башкин; Под ред. М.С. Мовнина. — 2-е изд.,
перераб. и доп. — Л.: Машиностроение, 1983. —
287с.: ил. — Библиогр.: с. 283.

ЗБОРНИК ПРАЦ АДНАГО ДЗВУХ АЛБЕО ТРОХ АУТАРАУ З АГУЛЬНЫМ
ЗАГЛАВІЕМ.

Терян В. Стихотворения: Пер. с арм. / В. Те-
рян; Примеч. А. Макинтян. — М.: Худож. лит.,
1985. — 223с.: ил.

Моует Ф. Не кричи: "Волки!" / Ф. Моует Не-
винные убийцы / Д. и Г. ван Лавик-Гудомл. Чело-
век находит друга: Пер сангл. / К. Лоренц; Пре-
дисл В.Б. Флинта. — М.: Мир, 1981. — 408с., / 32 / л.
ил.: ил.

АСОБНЫЯ ВІДЫ ЗДАНЫМІ МАЮЊХ АУТАРСКАЕ АФАРМЛЕНЬНІ.

Лоховиц А.Б. Карманны русско-немецкий словарь: 900 слов. — 20-е изд., стер. — М.: Рус яз.; Лейпциг: Enzyklopaedie, 1985. — 320с.

ПАД НА МЕНЬНЕМ КАЛЕКТЫУНАГА АУТАРА.

КПСС. ЦК. Пленум (1985, апр.). Материалы пленума Центрального Комитета КПСС, 23 апр. 1985г. — М.: Политиздат, 1985. — 31с.

КНИГА, ЯКАЯ МАЕ БОЛЬШ ТРОХ АУТАРАУ.

Биологическая очистка производственных сточных вод: Процессы, аппараты и сооружения / С.В. Яковлев, И.В. Скирдов, В.Н. Швецов и др. — М.: Стройиздат, 1985. — 208с.: ил. — (Охрана окружающей природной среды).

АФИЦЫЯЛЬНЫЯ МАТЭРЫЯЛЫ.

Конституция (Основной Закон) Российской Советской Федеративной Социалистической республики: Принята на внеочеред. сес. Верховного Совета РСФСР девятого созыва 12 апр. 1978г. — М.: Сов. Россия, 1984. — 46с.

МАТЭРЫЯЛЫ КАНФЭРЭНЦЫІ, НАРАД, СЕМІНАРАУ.

Повышать эффективность работы местной промышленности: Материалы совещ. в ЦК КПСС, 28 февр. — 1 марта 1985г. М.: Правда, 1985. — 80с.

БІБЛІЯГРАФІЧНЫ, МЭТАЛІЧНЫ ДАПАМОЖНІК.

Движение декабристов: Указ. лит., 1960 — 1967 / АН СССР, Гос публ. ист. б-ка РСФСР; Сост. В.С. Баранкова и др.; Отв. ред. М.В. Печкина. — М.: Наука, 1983. — 302с.

АНАНІМНЫЯ КЛАСІЧНЫЯ ТВОР. ТВОР НАРОДНАГА ТВОРЧАСЬЦІ.

Сто истин: Песни народов Сев. Кавказа / Пер. И. Гребнужев; Вступ. ст. Р. Гамзатова; Худож. В. Тэ. — М.: Современник, 1984. — 397с.: ил.

ЗВОРНІК ПРАЦ РОЗНЫХ АУТАРАУ ЗБАГУЛЬНЫМ ЗАГЛАВІЕМ.

Современный румынский детектив: Пер. срум. / Сост. С. Косенко. — 2-е изд. — М.: Радуга, 1983. — 560с.: ил. — (Соврем. зарубез. детектив). — Содерж.: Дорогой мой Шерлок Холмс / Х. Винке. Дед и Анна Драга / И. Селкудяну. Долгое лето / Н. Штефенеску.

ШМАТТОМНАЕ ВЫДАНЫІЕ.

ВЫДАНЫІЕ УЦЭЛЫМ.

Спецэфікацыя у поунай фэрме.

Крылов И.А. Сочинения: В 2т. / Вступ.

ШМАТТОННАЕ ВYДАНЬНЕ.

НАД ІМЕМ ІНД'ВІДУАЛЬНАГА АУТАРА.

В ДАМЬНЕ У ЦЭЛЫМ.

^b Спецыфікацыя у поўнай форме.

Крылов І.А. Сочинения: В 2т. / Вступ ст. С.А.Фомичева; Ил. Б. Свешникова, Б.Алимова. — М.: Худож. лит., 1984.

Т.1: Сатирическая проза. — 463с., 1л портр.:ил.

Т.2: Комедии, Басни. — 375с.: ил.

Спецыфікацыя укароткай форме.

Крылов И.А. Сочинения: В 2т. / Вступ. ст. и коммент. С.А.Фомичева; Ил. Б. Свешникова, Б.Алимова. — М.: Худож. лит., 1984. — Т.1-2.

Бяз спецыфікацыі.

..... — М.: Худож. лит., 1984. — 2т.

АСОВНЫ ТОМ.

Над прыватным заглаўем тома.

Крылов И.А. Сатирическая проза / Вступ. ст. и коммент. С.А.Фомичева; Ил. Б. Свешникова, Б.Алимова. — М.: Худож. лит., 1984. — 463с., 1л портр.: ил. — (ооч.: В 2т.; Т.1).

Над агульным заглаўем шматтомнага выданья.

Крылов И.А. Сочинения. В 2т. Т.2 Комедии, Басни. / Вступ. ст. и коммент. С.А.Фомичева; Ил. Б. Свешникова, Б.Алимова. — М.: Худож. лит., 1984. — 463с.; 375с.:ил.

СКЛАДАНАЯ ЧАСТКА КНІГІ АЛЬБО СЕРЫЯЛЬНАГА ВYДАНЬНЯ.

З энцыклапедыі.

~~Азарэвіч — Фомичев~~

Азарэвіч [Аб сям"і беларус. Грус. актораў] // Беларуская ССР: Кароткая Энцыкл. — Мн., 1982. — Т.5. — С.13.

АСОВНЫЯ ВІДЫ СКЛАДАНЫХ ЧАСТАК.

ГЛАВА.

Болотнов П.М., Рыжков С.В. Оборудование для стрижки овец и обработки шерсти // Болотнов П.М., Рыжков С.В. Механизация работ в овцеводстве — М., 1985. — Гл.5. — С.136-173.

ГУТАРКА, ДІЯЛЁГ.

Герман А. Другая реальность / Беседа
записал В. Шмыров // Лит. обозрение.—
1985. № 8.— С. 83-88.

На перекрестке мнений: В беседе учас-
твуют Н.А. Демьянова, Л.А. Луховицкий,
В.К. Молчанов, Е.М. Ярцева / Материалы
подгот.: Л. Очерет и Н. Загальская //
В мире книг.— 1985 — №7.— С. 25-29.

Курбаков Г., Шевелева И. Помня
свое назначение: Диалог // Лит.
обозрение.— 1985.— № 8. С. 25-28.

ЗАУВАГІ.

Бібліяграфічнае апісаньне робіцца у мове арыгінала. У нізе, пад апісаньнем
з чырэнага радка робіцца пераклад назвы дакумэнта. Дзеля дакумэнтау
на рускай мове гэта не абавязкова з прычыны веданьня рускай мовы усімі
беларусамі.

Бібліяграфічнае апісаньне робіцца у тым самым правалісу, што і арыгінал.
Напрыклад, ня "Настаўніцкая газета", а "Настаўніцкая газета", ня "Веча-
розы Менск", а "Вечэрні Мінск".